HELSINGIN YLIOPISTO

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojaseloste / -ilmoitus

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artiklat 13-14

Tutkimus	The Impact of Working from Home on Epidemic Prevalence and Other Covid related Outcomes
Rekisterinpitäjä	Helsingin yliopisto
Vastuullinen tutkija	Antti Ripatti, professori, Taloustiede, valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto
Laatimispäivä	7.9.2026
Versio	

Tämä tietosuojaseloste koskee rekisteriperusteista tieteellistä tutkimusta "The Impact of Working from Home on Epidemic Prevalence and Other Covid related Outcomes". Tutkimuksessa käytetään henkilötietoja, mutta tietoja ei kerätä suoraan rekisteröidyiltä. Tiedot saadaan luvanvaraisesti viranomaisrekistereistä ja muista tutkimussuunnitelmassa kuvatuista lähteistä. Selosteen tarkoituksena on kertoa, mitä henkilötietoja tutkimuksessa käsitellään, mistä tiedot ovat peräisin, miten niitä suojataan ja mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

1. Kuvaus tutkimushankkeesta ja miksi henkilötietoja tarvitaan

Tutkimuksessa arvioidaan etätyön vaikutusta COVID-19-epidemian leviämiseen sekä siihen liittyviin terveydellisiin, työmarkkinoita koskeviin ja taloudellisiin seurauksiin Suomessa. Tutkimus hyödyntää keväällä 2021 pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteessä tapahtunutta yllättävää lakkoa luonnollisena koeasetelmana. Lakko vaikutti erityisesti junalla työmatkansa tekeviin henkilöihin, kun taas bussit, raitiovaunut ja metro liikennöivät normaalisti.

Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan alueellisia aikasarjoja etätyöstä, työpaikkakäynneistä ja tartuntojen kehityksestä. Toisessa vaiheessa analyysiä laajennetaan pseudonymisoituun (tunnisteet korvattu koodeilla) yksilötason aineistoon, jonka avulla tarkastellaan esimerkiksi työllisyyttä, ansioita, tartuntakanavia, rokotuksia, taudin vakavuutta ja muita terveyteen liittyviä taustatekijöitä.

Henkilötietoja tarvitaan, koska tutkimuksessa muodostetaan kohdejoukkoja ja analyyttisia ryhmiä, yhdistetään terveystiedot, väestö- ja perherakennetiedot sekä työmarkkina- ja tulotiedot samaan analyysiaineistoon ja arvioidaan etätyön vaikutuksia. Tutkijan käytössä oleva analyysiaineisto on lähtökohtaisesti pseudonymisoitu.

2. Rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto. Osoite: PL 4 (Yliopistonkatu 3), 00014 Helsingin yliopisto.

3. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Antti Ripatti, professori, Taloustiede, valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto. Sähköposti: antti.ripatti@helsinki.fi. Puhelin: +358 50 520 3679 / +358 29 412 8724. Postiosoite: PL 17, 00014 Helsingin yliopisto.

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

5. Keitä rekisteröidyt ovat

Seloste koskee henkilöitä, joiden tietoja sisältyy tutkimuksessa käytettäviin lähdeaineistoihin. Findata-hakemuksen mukaan kohdejoukkoon kuuluvat henkilöt, jotka asuivat 19.5.2020 tilanteen mukaan Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Keravan, Järvenpään, Tuusulan tai Kirkkonummen alueella. Tutkimuksessa muodostetaan tämän kohdejoukon sisällä analyyttisia ryhmiä esimerkiksi lähijuna- ja metroasemien läheisyyden perusteella.

6. Mitä henkilötietoja tutkimuksessa käsitellään

- Otantaan, rajaukseen ja aineistojen yhdistämiseen tarvittavat tiedot, kuten asuinkunta, postinumero, rakennus- tai aluekoodi, asumisen alkamis- ja päättymisajankohdat, koordinaatti- ja ruututason sijaintitiedot sekä tieto etäisyydestä lähijuna- tai metroasemaan siinä laajuudessa kuin tutkimus edellyttää.
- Väestö- ja taustatiedot, kuten ikä, syntymävuosi, sukupuoli, mahdollinen äidinkieli, perhe- ja asuntokuntatiedot, muuttotiedot sekä muut tutkimussuunnitelmassa nimetyt demografiset ja sosioekonomiset taustatekijät.
- COVID-19:ään ja muuhun terveyteen liittyvät tiedot, kuten testitulokset, diagnoosit, tartuntatautitiedot, tartunnan lähdetiedot, hoito- ja sairaalakäyntitiedot, rokotustiedot, taudin vakavuuteen liittyvät tiedot, lääkitystä ja lääkeostoja koskevat tiedot sekä kuolemansyytiedot.
- Työmarkkina-, tulo-, koulutus- ja muut sosioekonomiset tiedot, kuten palkat, ansiopäivät, etuudet, sektori, tulot, työllisyys- ja työssäkäyntitiedot, koulutus- ja tutkintotiedot sekä Tilastokeskuksen tutkimussuunnitelmassa nimetyt tausta-aineistot.
- Alueellinen liikkuvuusdata, jota käytetään etätyön määrän, työpaikalla käynnin ja muun liikkumisen arviointiin tutkimusalueilla. Telian aineisto on alueellista aggregaattiaineistoa eikä yksilökohtaista: se sisältää matkapuhelinverkon solukohtaisia summia käyttäjä- ja sijaintimääristä. Aineistosta ei voi edes epäsuorasti tunnistaa yksittäistä henkilöä eikä yksittäisen henkilön liikkumista seurata. Sen avulla voidaan tarkastella esimerkiksi, kuinka monta tietyn aseman lähellä asuvaa henkilöä oli työpaikallaan tiettynä kevään 2021 päivänä.
- Aineistojen yhdistämistä varten alkuperäiset rekisterinpitäjät, Findata tai Tilastokeskus voivat käsitellä suoria tunnisteita, kuten henkilötunnusta. Tutkijan käytössä oleva analyysiaineisto toimitetaan pseudonymisoituna.

7. Erityiset henkilötietoryhmät ja arkaluonteiset tiedot

Tutkimuksessa käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä, erityisesti terveyttä koskevia tietoja. Aineistoon voi sisältyä myös muita tutkimussuunnitelman kannalta välttämättömiä arkaluonteisia

taustatietoja siltä osin kuin ne sisältyvät luvan nojalla yhdistettäviin rekisteriaineistoihin. Tutkimuksessa voidaan käsitellä henkilötunnusta aineistojen yhdistämisen ja pseudonymisoinnin yhteydessä rekisterinpitäjien tai käyttöluvan ehtojen mukaisissa suojatuissa ympäristöissä. Tutkijan analyysiaineisto on pseudonymisoitu. Tutkimuksessa ei käsitellä rikostuomioita tai rikkomuksia koskevia tietoja.

8. Mistä lähteistä henkilötietoja saadaan

Henkilötietoja ei kerätä suoraan rekisteröidyiltä. Tiedot saadaan luvanvaraisesti seuraavista lähteistä:

- Findatan välittämät ja yhdistelemät rekisteriaineistot, mukaan lukien Finregistryyn kuuluvat väestö- ja osoitetiedot, asumishistoria, tartuntatautirekisteriin liittyvät tiedot, Minimal phenotype -aineisto, ansaintarekisterin työeläkevakuutettujen ansiot sekä kuolemansyytiedot. COVID-19-aineisto.
- Tilastokeskuksen tutkimusaineistot, kuten FOLK-aineistot ja muut tutkimussuunnitelmassa nimetyt asumista, perherakennetta, muuttoa, tuloja, etuuksia, palkkoja, työllisyyttä, työssäkäyntiä, koulutusta, tutkintoja, yrityksiä ja muuta sosioekonomista taustaa kuvaavat aineistot.
- Telian toimittama alueellinen liikkuvuusdata, jota käytetään etätyön ja liikkumisen arviointiin tutkimusalueilla. Aineisto on alueellista eikä yksilökohtaista.

9. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittely perustuu EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan: yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen, tieteellinen tutkimus tai tilastointi. Kansallisena perusteena on tietosuojalain 4 §:n 3 kohta. Erityisten henkilötietoryhmien käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan, koska käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten.

10. Tietojen vastaanottajat ja henkilötietojen käsittelijät

Henkilötietoja voivat käsitellä vain ne tahot, joilla on siihen tutkimuksen toteuttamisen kannalta tarpeellinen ja lainmukainen oikeus:

- Helsingin yliopisto rekisterinpitäjänä sekä vastuullinen tutkija ja ne tutkimusryhmän jäsenet, joille käyttöoikeus on erikseen myönnetty.
- Findata ja alkuperäiset rekisterinpitäjät siltä osin kuin aineiston poiminta, yhdistäminen, pseudonymisointi, lupahallinta ja tietoturvallinen toimittaminen sitä edellyttävät.
- Tilastokeskus henkilötietojen käsittelijänä silloin, kun yhdistetty aineisto toimitetaan Tilastokeskukselle, pseudonymisoidaan ja asetetaan käytettäväksi Tilastokeskuksen Fiona-etäkäyttöympäristössä tai tutkimuspalvelujen kautta.
- Mahdolliset tekniset palveluntarjoajat tai alihankkijat vain siltä osin kuin ne tarjoavat tietoturvallisia palveluja tutkimuksen toteuttamiseksi rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti.

Tutkimustuloksia julkaistaan ja luovutetaan ulos vain anonyymissä tai tilastollisessa muodossa siten, ettei yksittäinen henkilö ole tunnistettavissa. Tunnisteellisia tai suoraan yksittäiseen henkilöön yhdistettävissä olevia tietoja ei luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

11. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Tämänhetkisen suunnitelman mukaan henkilötietoja käsitellään Suomessa ja luvissa sallituin osin EU/ETA-alueelta käsin tietoturvallisessa etäkäyttöympäristössä.

12. Henkilötietojen suojaus

Tutkimuksen tietosuoja ja tietoturva toteutetaan riskiperusteisesti. Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että vain niitä työssään tarvitsevat henkilöt pääsevät tietoihin käsiksi. Käytössä ovat muun muassa seuraavat suojatoimet:

- Aineistojen pseudonymisointi ennen tutkijakäyttöä aina, kun se on tutkimuksen toteuttamisen kannalta mahdollista.
- Suorat tunnistetiedot poistetaan tai pidetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta. Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot tutkijan analyysia varten ilman suoria tunnistetietoja.
- Käsittely Tilastokeskuksen Fiona-etäkäyttöympäristössä ja muissa hyväksytyissä tietoturvallisissa järjestelmissä; tietojen vienti ulos vain tarkastetussa ja tilastollisessa muodossa.
- Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset, vahvat salasanat, mahdollinen monivaiheinen tunnistautuminen, käyttöoikeuksien rajaus, lokitiedot ja kulunvalvonta.
- Salassapito- ja vaitiolositoumukset sekä tutkimusryhmän tietosuoja- ja tietoturvaohjeistus.
- Jos analyysin aikana syntyy manuaalista aineistoa, sitä säilytetään lukituissa tiloissa eikä siihen yhdistetä tarpeettomia suoria tunnisteita.

13. Henkilötietojen käsittelyn kesto ja säilyttäminen

Henkilötietoja käsitellään vain niin kauan kuin se on tutkimuksen toteuttamiseksi, käyttölupien ehtojen noudattamiseksi, tutkimustulosten varmistamiseksi ja mahdollisten tieteellisten julkaisujen laatimiseksi tarpeellista. Käsiteltävien aineistojen aktiivinen käyttö ulottuu vähintään 30.4.2031 saakka. Jos päivämäärät tai lupaehtojen tulkinta muuttuvat, jatkokäsittely edellyttää aina voimassa olevaa oikeudellista perustetta, lupaehtojen noudattamista ja tarvittaessa luvan jatkamista.

Aktiivisen käyttöajan päätyttyä tutkimusryhmä hävittää henkilötiedot tietoturvallisesti tai säilyttää ainoastaan anonymisoidut aineistot, tutkimusdokumentaation ja tutkimustulokset Helsingin yliopiston aineistonhallinta- ja arkistointikäytäntöjen mukaisesti. Anonymisoitu tai asianmukaisesti pseudonymisoitu tutkimusdokumentaatio voidaan säilyttää pidempään tutkimuksen varmennusta ja yhteensopivaa tieteellistä jatkokäyttöä varten. Findata säilyttää oman lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti pseudonymisointiavaimen sekä aineiston muodostamiseen liittyvän dokumentaation.

14. Automatisoitu päätöksenteko ja profilointi

Tutkimuksessa ei tehdä automaattista päätöksentekoa eikä profilointia, jolla olisi tutkittaviin kohdistuvia oikeusvaikutuksia tai muita vastaavia merkittäviä vaikutuksia.

15. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on lähtökohtaisesti oikeus saada tietää, käsitelläänkö hänen tietojaan, saada pääsy omiin tietoihinsa, pyytää tietojen oikaisua, pyytää käsittelyn rajoittamista, vastustaa käsittelyä sekä olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi. Oikeuksien soveltuminen riippuu kuitenkin

siitä, millä perusteella henkilötietoja käsitellään ja voidaanko rekisteröity käytännössä tunnistaa tutkimusaineistosta.

Tutkimuksessa ei ole ennakolta päätetty poiketa rekisteröidyn oikeuksista. Tieteellisessä tutkimuksessa joitakin oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa, jos oikeuksien täysimääräinen toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimuksen tarkoituksen saavuttamista. Käytännössä kaikkia oikeuksia ei aina voida toteuttaa täysimääräisesti, jos aineisto on pseudonymisoitu eikä tutkija pysty tunnistamaan yksittäistä rekisteröityä ilman lisätietoja. Oikeuksien soveltuvuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti voimassa olevan tietosuojalainsäädännön perusteella.

Oikeuksia koskevat pyynnöt osoitetaan ensisijaisesti tämän selosteen kohdassa 3 nimetylle yhteyshenkilölle. Pyynnössä tulee kertoa, mitä oikeutta halutaan käyttää. Lisätietoa rekisteröidyn oikeuksista on saatavilla Tietosuojavaltuutetun toimiston verkkosivuilla.

16. Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle

Jos rekisteröity katsoo, että hänen henkilötietojaan on käsitelty epäasianmukaisesti tai että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä, hän voi ottaa yhteyttä rekisterinpitäjän tietosuojavastaavaan ja tehdä valituksen valvontaviranomaiselle eli Tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Viranomainen	Tietosuojavaltuutetun toimisto
Verkkosivu	https://tietosuoja.fi/ilmoitus-tietosuojavaltuutetulle
Käyntiosoite	Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Postiosoite	PL 800, 00531 Helsinki
Vaihde	029 56 66700
Sähköposti	tietosuoja@om.fi